

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 63. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1914. március 18

Páter Bangha.

Eseménye van Nagyváradnak, a keresztény Nagyváradnak. És ezt az eseményt nem reklámhírekből, hanem a szívek szavából tudja meg a közönség.

Dr Bangha Béla itt van Nagyváradon és konferencia beszédeket tart a művelt közönség számára.

Nem szorul ez az esemény az ólombetűk hangos-kattogására, hogy tudomást vegyenek róla. Nem kell Nagyvárad illusztris vendégét interjúval beajánlani. Még az ő országos nevét sem kell emlegetnünk. A ki Bangha Bélát egyszer hallotta beszélni, azt meghódítja ez az Isten-áldotta kiváló szónok ellenállhatatlanul az igazság számára.

Mert hódítani jött ide Bangha. Hódítani lelkeket az üdvösség számára.

Jött teljesen modern fegyverzetben, felkészülve szédítően nagy, az emberi tudás modern széles látkörét biztos szemmel átfogó tudással. Jött a szónoki tehetség ragyogó adományaival megáldva. Jött a Jézus szíve szerinti pap meleg szívének minden szeretetével, hogy ami tudást hosszas, nehéz munkával elsajátított, azt közkinccsé tegye, hogy a minő tiszta hit az ő lépteit nyílegyenesen irányítja az „egy szűk-szűk felé, azt a hitet felgyulassza ezrek és ezrek lelkében, hogy a kétkelőknél szövétnéket gyujtson, hogy a gyöngéket támogassa, hogy az erőseket meg jobban felfegyverezze. Az igazság szolgálatában jött nagy tehetséggel, nagy tudással, még nagyobb szeretettel és mindeniknél nagyobb apostoli alázatossággal.

A ki Banghát szónokolni hallja, a ki átérzi az ő meggyőződésének sugárzó erejét, az el nem felejtí ezt a hatást egész életében.

Nagy tehetség, nagy tudás nagy eredményeket tud elérni. De állandó, a lelkekben egy életre szóló nyomot csak azok a nagy tehetségek tudnak működésükkel hagyni, a kik az Igazság szolgálatában állva, szavaikat és tetteiket egyaránt harmónikusán tudják az isteni eszmék szolgálatába állítani.

Apostoli munkát csak apostoli lélekkel lehet végezni. Ezt az igazságot érezzük Bangha Béla működésén és éppen ezért lesz az ő nagyváradai működése esemény a város hitéletének történetében. Ékes szavaival párhuzamosan és éppen olyan ékesen beszél az a tény, hogy nem földi dicsőségre pazarolja lelkének, tehetségének ragyogó adományait, hanem embertársai legnemesebb kinésének: a lelkek üdvösségének szolgálatában áll.

Ez a város a jezsuitarend büszkeségének, Pázmány Péternek szülővárosa. Az ujkori katolikus renaissance nagy magyar szónokának és írójának szülővárosa megértő szeretettel köszönti a legujabb kor katolikus ujászületésének vezérfíriát, a ki szintén Jézus társaságának egyszerű köntösében jött kö-zénk: Bangha Bélát; a ki Pázmány Péter nyomdokain, Pázmányéhoz hasonló tehetséggel jött folytatni a „biboros magyar Cicero“ gyönyörű, lélekmentő munkáját

Az Ur nevében jött, hogy az Ur igéjét hirdesse. Legyen áldott, ki az Ur nevében jött és áldja meg érte. Az, a kinek nevében hozzánk küldetett.

Konferencia-beszéd a nők részére.

P. Bangha Béla dr Jézustársasági atya tegnap délután kezdte meg konferencia beszédeit a várad-olaszi plébánia templomban.

Az első beszédet a nők részére tartotta a kiváló, országos nevű hitszónok. Már három óra előtt zsufolásig megtelt a templom nőkkel. Képviselve volt a társadalom minden rétege; a vallásos érzés elhozta úgy az előkelő hölgyeket, mint a szerényebb viszonyok között élő nőket, hogy igazi lelki épülésben részesüljenek.

A modern nő és a keresztény nő.

Mielőtt tulajdonképeni konferencia-beszédbe kezdett volna P. Bangha, előre bo-csátotta, hogy az általa tartandó beszédek-hez nem szükségesek meghívók; a kijelölt napokon délután 3 órakor csak nők részére, este fél 7 órakor csak férfiak részére tart beszédeket. Azért külön a nők részére, mert ezekben a beszédekben a nők vallásos kö-telezettségeiről, a férfiak részére pedig a férfiak vallásos érzéséről fog beszélni. E héten az olasz plébánia templomban a kon-ferencia beszédek miatt a nagybőjti szent beszéd elmarad. Az előadás után az Oltári szentséggel áldást adnak, miért is kéri, hogy a beszéd után maradjanak a templomban a megjelentek.

A konferencia-beszéd célja nem szent beszéd, nem prédikáció tartása; nem onnan indul ki, mi van az Evangéliumban, hanem olyan igazságok feltárása, amelyeket a pogány is meghallgathat, ha buzog az igaz-ságért.

Beszédében azokra az ellenvetésekre fe-lel, hogy a vallás lejártá magát.

Abból indul ki, hogy lehet-e modern nő, igazán keresztény nő, vagy megfor-dítva.

Ha egy nőt ma megkérdezzük, hogy miért nem jár a szent misékre vasárnap, miért nem gyónik stb. — egy a felelet: Én modern nő vagyok, azért nem hallgatom szent misét, azért nem gyónok, katolikus lapokat nem olvasok, nem adok rá semmit, hogy mit parancsol az egyház. — Szóval

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

fel van mentve minden vallási „formaságtól” — gondolja.

Akik azt hangsúlyozzák, nem tudják, mit jelent a modern nő. Egy társaságban pár év előtt nagyban tárgyalták a bitument; mindenki nagy tudós akart lenni ebben a dologban s kiderült, hogy senki sem tudta, hogy tulajdonképpen mi hát az a bitumen? Minden fiatal gyerek, aki valamiről egy kis cikkeskét írt, minden kereskedő segédecske, minden flaszterkoptató hangoztatja, hogy ő modern, pedig nem tudják ennek a szónak a jelentőségét.

Ott van a szótár, amely szerint a modern szó nem egyéb, mint „mai”, „mostani”. Tehát ami mai, az minden modern. Ami pedig nem mai, nem mostani, az már nem modern, más szóval nem divatos. A modern szó állandó használata a mai idő kultusza. Pedig a mai idő is olyan, mint más korszak; egy része jó, egy része rossz, de mindenre azt mondani, hogy jó, legalább is felületesség. A modernben is az a kérdés, hogy jó-e, vagy rossz. Ha azt mondjuk egy újságra, egy könyvre, a korzóra, a tangerára, hogy modern, ezzel még nem tudjuk, hogy jó is e az?

Akereszténység és modernség; lehet-e a kettő együtt? A kereszténység modern-e? Erre azt felelhetjük: Ha a modern alatt csak újat, mostanit értenek, ily értelemben a kereszténység nem modern, de modern abban az értelemben, hogy mindég aktualis. Krisztus nem időre, de arra alapította az egyházat, hogy mindég aktualis legyen. Az üdvözítő mondotta: Mindenek elmúlnak, de az Én igém el nem múlnak. Az egyház egész értelme, lényege, az összes évszázadokra nyulik. Míg ember lesz, szükség lesz hitre, szeretetre, reményre. Krisztus egy egyházat épített Péterre, kősziklára, a világ végéig s míg az egyházra szükség lesz, addig veletek lesz Krisztus.

Modern-e a katholicizmus? Elmehetünk a történelem utolsó rongyszoidóhoz, a kiabáló „tudósokhoz” 19 századon át; Nerótól a modern farizeusokig, akik körülállják a templomi szószéket, hogy megfogják, hogy meggyanusítsák az egyház tanításait és szolgáit; ezek felháborodva mondják, hogy lehet az egyház modern, mikor a repülőgépek,

szikratávírók korát éljük. Ha Krisztust megkérdezzük, hallani fogjuk, hogy az egyház modern ma is, mint mikor Krisztus oldalséből az megszületett; mint a katakombák korában, mint mikor hatalmas dómjait iskoláit építette, mint az ujkori üldözések alatt, mint századok előtt s a milyen lesz ezredeken át a világ végéig. Ez az igaz, mert ő mondotta.

Kis újságoeszkák, páholyok, kávéházi társaságok elmúlnak, de az egyház élni fog, modern lesz a világ végéig.

Majd rátért beszédében arra, hogy embertársaink között is vannak lángelmék, akiket érdemes meghallgatni. A modern lapok, szindarabok, stb. azt hazudják állandóan, hogy a vallás és tudomány nem fér össze. Modern tudósok ellenkező felfogását nyilatkoztatják a modernnek elhallgatják.

Volta, Galvani hetenkint tudott gyónni. hát akkor hol az a nagy ellentét a tudomány és a katolikus vallás között? — Ott van azoknál, akik önmagukat neveztek ki tudósoknak; ott van azon fiesuroknál, akik ha tanultak is valamit, azt nem tudják megemészteni.

Ha azt kérdezzük azoktól, akik dühösek, ha papot látnak, hogy miért ez a düh, az igaz felelet az lenne, hogy azért, mert ezek a papok sokat eltiltanak, holott nekem minden erkölestelenségből ki kell vennem a részemet, ezért félre a pappal, a hittell. Ezeknek a modernség hangoztatása a passe partout s még meg is veregetik a vállukat, hogy milyen modernek.

Katolikusok és modernnek akarunk lenni; mi találtuk ki a mi nagy; a mi tudósaink vitték előre a kulturát. Mi modernnek akarunk lenni és maradni, de jó értelemben.

A modern szórakozás, a modern szindarabnál az a kérdés, hogy milyen, mert az aljasság is lehet modern, ezért az a kérdés mindég, hogy valami tisztességes-e, a női szeméremnek, a keresztény erkölesöknek megfelel-e. Ostorozta azokat, akik azt tartják, hogy modern nők, tehát Zolát és a többi irodalmi trágárságot is meg kell ismerniök.

Minden nő emancipálja magát a modernség hazug jelszava alól s az legyen az

irányadó, hogy mit mond a józan ész és a keresztény tanítás.

A házasságban nem modern a hűség, hanem ha minden évben elválnak, holott a keresztény hitelvek szerint kell, hogy a lelek harmoniája legyen a házasság alapja.

Ezeket a gondolatokat a következő beszédeiben, más irányban fűzi tovább, hogy a levegőben repkedő szellemi miazmák közé a chaosba bevilágítson.

Ezek után arra a következtetésre jut, hogy igen is a modern nő lehet jó keresztény, de nem ahogy felületesen a modernséget használják.

Beszédét egy világhírű tudós azon kijelentésével fejezi be, hogy: a felületes tudás elvezet Istentől, de a mély tudás visszavezet hozzá.

A konferencia-beszéd után felhívja a híveket, hogy naponként reggel fél 7 órától egész nap végezhetik a Husvéti szent gyónást.

Este félhétkor a férfiak részére tartott beszéd tartalma a következő:

Modern eszmék és ősi hit.

Nincs hazugabb, lejártabb beszéd, mint az, hogy a katholicizmus, az ősi hit „lejártá magát.”

Az ellenkező az igaz: támadják, ma hevesebben tán, mint valaha, de mégis él és virágozik, renesszánszát üli: jobban tán, mint valaha.

Ez a megújulás, ez a renesszánsz tapasztalható nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon. Budapesten a katolikus nagygyűlésen 4—5 ezer intelligens férfi és nő áldozott a lipótvárosi bazilikában. Lourdesban egy millió bucsujáró fordul meg évente. Angliában 10—20 ezer ember véteti fel magát évente a katolikus vallásba. A szónok maga látott templomot Párisban, mely reggel 5 órakor zsufolva telve volt, s később tudta meg, hogy a szentségimádás az egész éjen át tart s előkelő hivatalnokok, bírák, ügyvédek, orvosok reggel a templomból mennek hivatalukba s dolgoznak. Franciaországban a lelki élet tavaszára mutat a hatalmas katolikus szövetség: a

AZ ÖSEMBER.

Írta és a Kath. Kőr 1414. márc 10-iki böjti estéjén fölvasta NÉMETHY GYULA dr.

A régibb kőkorszak művészete tetőpontját a harmadik időszakban, a Magdalénien-ban érte el. Az emberábrázolás a kis csontplasztikákban ugyan nem igen jelentkezik, de annál gyakoribb az állatok ábrázolása. Fénypontját az egész művészetnek az ugynevezett barlangi festmények képezik. Feltűnnek ezek már a Solutréneben, de teljes virágzásra a Magdalénienben jutnak. A spanyolországi altamirai barlangi festmények már a múlt század utolsó tizedében ismeretesek voltak, de a franciaországi képeket csak 1901-ben fedezték föl. Nem esékély megindulás vett rajtam erőt, mikor a combarelle-i és font-de-gaumi festmények fölfedezésének első hírére vettem az angol Public Opinion 1901 dec. 20-iki számában. Két minőségemben érdekelt a dolog; először mint a művelődéstörténet tanárát, másodsor mint theologust, hitvédőt. Hogyne érdekelt volna, hiszen ez a két barlang valóságos prehisztorikus Louvre benyomását teszi! A combarelle-i üreg hossza 225 méter. A 118 ik méternél kezdődnek a fali rajzok. Legnagyobb

részüket, mint valami védő üveg, vékony, átlátszó cseppkőréteg fedi. A felfedezők és kikutatók Capitan és Breuil, 109 önálló alakot számláltak meg, a töredékeket nem is tekintve. Vadlovak, mammutok, kőszáli kecskék, bölények s egyéb igen tökéletes művészettel rajzolt állatalakok gyönyörködtenek a szemem. A font-de-gaumi barlangban az előbbi közelében, már nemesak körrajzok, de valóságos falfestmények tárulnak szemünk elé. A barlang 125 m. hosszú, 2—5 méter széles, 3—8 m. magas. 65 méter távolságon túl kezdődnek a festmények, melyek főleg mangánfekete, okkervörös és barna színnel készültek. Néhol a körrajz, a kontur fekete, a belső felület vörös, néha mint a régi görög vázakon, feketével van kitöltve az egész alak. A combarelle-i állatokon kívül rensszarvas is szerepel a festményeken, ami a Magdalénien korszakra utal. Sátrakat ábrázoló rajzok mutatják, hogy az ember nyáron nem a barlangban lakott.

Az 1912. esztendő újabb anyaggal gyarapította a régibb kőkorszak művészettörténetének anyagát. Begouen gróf Montesquieu Aventés tájékán a Tus Ditbonbert barlangban ez év októberében agyagból mintázott magas domborműveket talált, melyek bölényalakokat

ábrázolnak; ugyanezen évben Lalanne egész frizt domborművi képszalagot fedezett föl Dordogne-ban Laussel mellett Cap-Blanc sziklaeresze előtt. Az állatalakok némelyike meglepő tökéletességű. E fölfedezések után, melyekről a Religio 1913 ápr. 13-iki számában én is beszámoltam, a Magdalénien eddig is gazdag művészeti anyagát így egészítjük ki: Nagy plasztika, agyag- és kődomborművek.

Reinach után szokás a régibb kőkorszak művészetét „proles sine matre creata et mater sine prole defuncta”-nak nevezni. Magyarul ez annyi, mint anya nélkül született gyermek és gyermek nélkül elhalt anya. Valóban, sem előzményeit nem ismerjük ennek a régibb kőkorszak második felébe föllépett esztendő művészeti virágzásnak, sem másodvirágzás nem követte azt az újabb kőkorszakban. Annyi azonban bizonyos, hogy e művészet fényes bizonyossága a negyedkori ember kulturképességének és minden állati életet messze meghaladó eszményi törekvésének.

Sokan a barlangi művészetet vallásos kultusszal hozzák kapcsolatban; szerintük a festett barlangok vallásos jellegű összejövetelek színhelyei voltak; de hogy a régibb kőkorszak emberének kulturájában a kultúra

Győződjön meg róla, hogy a

Kolozsvári „Kristály” Gőzmosógyár

FEST

TISZTIT

MOS

A LEGSZEBBEN.

Az ország több mint negyven nagyobb városában képviselve.

FONTOS! Nagyváradi fiók: Zöldia-utca. Weisz Bernáttal szemben.

katholikus ifjúságé. Es a katolikus vasutasok egylete, melynek ötvenezer tagja van.

A vallás modern ma is, szükségét érezzük s keressük a vallási megvilágosodást. A vallás eszméi oly magasztosak, hogy az emberiség legnagyobb tudósai is csak levett kappalal mertek az eszmékhez közeledni.

Azt mondják, hogy a modern természet-tudományok lejáratják a vallást. Nem lehet abból a szempontból eldönteni a kérdést, hogy modern-e, azaz új-e valami, hanem azt kell kérdezni, hogy jó-e, haladás-e csakis-e s előbbre vitte-e az emberiséget? Tehát nem lehet azt mondani, hogy modern, tehát jó és ha nem ma találták ki, akkor nem jó. Ezt a kérdést csak örök érvényű szempontokból lehet megítélni.

A vallás nem egy évszázadnak vagy kor-szaknak a sajátja, hanem az emberiségé — és azért épp oly örökértékű, mint az ember maga. Amíg gondolkodó, azaz okokat kutató ész lesz a földön, vallás is lesz mindig, mint az egyetlen, észszerű, logikus felelet a nagy világtalányok végső kérdéseire. Az istentagadás nem az ész szava, hanem a gőgé s a tizparancsolattól fázó ostoba és vétkező szabadság.

„Felületes tudás istentagadóvá tehet, — mondta Verulamii Bacon — de az alapos, mély tudás visszavezet a hithez.”

Míg az ember boldog akar lenni, amíg társadalmi életet akar élni, addig szükség lesz vallásra. Gondolkodó lények vagyunk, az okokat keressük, a jelenségeket okokra vezetjük vissza, s keressük, hogy ezt az egész univerzumot mi foglalja össze. Minden a boldogság felé gravitál s még sines, aki megtalálta volna. Pedig a boldogság vágya a természet szava és a természet szavában nem lehet disszonancia, mert e vágyat nem én neveltem magamba, de bennem van. Ez élet után kell egy istenebb életnek következnie, ahol ez a vágy a boldogság után kielégülést talál. Ehez a konklúzióhoz a legnagyobb szellemek eljutottak.

Vallás nélkül az élet a legfölsőlegesebb, mert végeredményben céltalan vergődés; a monizmus is csak álboldogságot ígér, midőn az egyedet a mindenségbe oszlatja fel s így az egyéniség megszüntét jelenti. A termé-

legeszményebb eleme, a vallásos aspirációk, tulvilági élet fölemelő tudata sem hiányzott, arról közvetlen bizonyosságunk is van a régebbi kőkorszakbeli ember temetkezésében. A chapelle aux saints-i, ipswich-i és moustier-i ember-esontvázái oly helyzetben találtak, mely a temetést kétségtelenné tette. Különösen ki kell emelnünk a moustier-i ifju eltemetését, ki az ó-nyedkorban, a Moustier-ban élt. Maga Klaatsch, a híres boroszlói tanár, ki pedig az ember állati eredetének híve, így kénytelen írni: „A neandervölgyi raszhoz tartozó ifju el volt temetve s a szeretettel teljes gondoskodásnak kezdetleges bizonyosságai, mellyel a földbe fektették, rokonszenyünket ébresztik. Azt tanuljuk a régebbi kőkorszakban először beigazolt temetésből, hogy a neandervölgyi embereknél megvolt a halhatatlanság eszméje. Ez épen olyan régi, mint maga az emberiség.”

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! Maurice Barrès a híres francia publicista csak az imént tett közzé egy gyönyörű könyvet: *La Grande Pitié des Eglises de France*. Irodalmi emléke lesz ez annak a lélekemelő küzdelemnek, melyet a vidéki kis templomok, sokszor kis remek megmentéséért folytat néhány éve már a francia képviselőház és az Institut illusztris tagja. Megállva a párisi paleontológiai muzeum egyik üvegtárlója előtt, mely egy menton-i ősember esontvázat tartalmazza olyan helyzetben, ahogy eltemették, a jövő élet reményében; magasztos elmelkedés aranyzálat szövögeti. „Csudálkozunk, ugymond, ha egy-egy régi remekünket olvasva látjuk, hogy azok a finom gyöngéd, poétikus érzések, amelyek egyre ritkulnak manapság, éltek az emberek szívében már századokkal ezelőtt. Még inkább meglepődünk, ha régi rajzokon szemléljük, hogy jártak, hogy köszöntötték egymást, állottak

szet szava nem lehet hazug s így az emberrel veleszületett boldogságvágyának is megfelelő, reális tárggyal kell bírnia, melyet azonban nem érünk el ez életben, tehát azonnal kell folytatását s beteljesedését kerennünk.

A kis monisták felfogása a legnagyobb utópia, mert feltételezik, hogy a tudomány haladásával végre nem lesz halál, nem lesz pauperizmus, a szegénység megszűnik. Az emberi léleknek vannak vágyai, melyeket nem lehet kielégíteni vegyi folyamatokkal.

Az ember nem csordaállat, hanem emberhez méltó társadalmi életet akar élni, már pedig vallás nélkül emberhez méltó társadalmi rend nem állhat fenn, oda bensőség, a bensőség kultusza kell s oly erők, melyeket az állam egyelőre nem ad meg, mert annak oszlopai: a jog, a tekintély tisztelete, az erkölcs és a szeretet nagy parancsai, melyek legfőbb törvényhozó s abszolút, tulvilági szankció nélkül merő etikett szabályokká sülyednének alá.

Sokat beszéltek bizonyos theoretikusok a vallás nélküli erkölről. Csak már látnánk belőle valamit a gyakorlatban, az életben is! De csodálatos dolog: erkölcsöt senki se keres az atheistáknál, viszont az erkölcs gyűlöli, a szabadszerelm, szabadesábitás, szabadozás stb. hősei — mind az egyháznak ellenségei is.

A „papok bűneiről” is azért szeretnek annyit írni bizonyos lapok, mert az mindig szenzáció, azaz: rendkívüli. Erkölcs és vallás ikertestvérek; épp úgy erkölcstelenség és vallástalanság. A sajtóban, művészetben stb. mindenütt ott látjuk ezt a kettős ensemblé-t. Mindenki tudja, hogy a katolikus lapok csaknem a prudéria vádjába kerülnek, annyira szigorúan erkölcsösek; a többiek meg pontosan ugyanoly mértékben közelednek a pornográfiához, amily mértékben ellenségei a vallásnak.

A szeretet nagy elve meg egyenesen a katholicizmus, a Krisztusvallás igaz gyöngye. Mondjuk, hogy nem mindig tartotta meg egy-egy hívő, sőt egy-egy kor is e parancsot, de még mindig százszor többet ér egy kiválóan nemes elvet az emberi gyarlóság mellett is fenntartani, mint azzal egy-

szóba és fontolták meg ügyeiket. De minő bámulat fog el, midőn arckifejezésünk, arcal-kotásunk, *lelkünk legfinomabb legbensőbb árnyalatait* legrégebb őseink életében is megtaláljuk. Mais nos nuances de physionomie, nos nuances d'ame, quelle stupeur de les trouver marquées sur notre plus loin ancêtre! Ce n'était pas seulement la même argile qui le formaient c'était le même feu, qui l'animait. Nemesak egyazon anyagból voltak formálva, mint mi, de egyazon tűz lelkesítette éltette is őket. Ismerték a csillagokat, melyek egün-kön fénylenek, az érzéseket, melyek beryogják öntudatunkat. Il a connu les étoiles, qui brillent dans notre ciel et les sentiments, qui éclairent notre conscience. Hogy vissza-adjuk szívünk dobogását, ugyanazon határozatlan és titokteljes zenére van szükségünk, amely a mi szívünk lassabb, vagy gyorsabb lüktetését fejezi ki. „A muzeum e kis termé valóságos világ esudája. Egy azon helyek közül, ahol nem egy egyénnel állunk szemben, de magával az Emberrel, mint ahogy Pascal némely igéit hallgatva, magát az Embert halljuk gondolkozni. Ősünk e maradványai előtt a tudomány és a vallás első sóhajtásait halljuk. Les premiers vagissements de la science et de la religion. E gyöngye romok felett, mint a fény egy futó reszketése, villanása, az a szorongás vonult át, mely a nemzedéket végigjárja hatalommal, melyet semmi halál meg nem állíthat, amely egyesít mindnyájunkal, s nem fog kialudni csak az utolsó emberrel. E szorongás története magának az isteninek története az emberiség életében. Csak az esztelen hiheti, hogy elfojthatja ezt a századok évezredek mélyéből előtörő könyörgést, amely megtalálja szavát a nap minden órájában, falum kis templomának istenitiszteletében.”

általában nem birni s vele elvben sem tördni. Az atheizmusnak pedig a *bellum omnium contra omnes* az etikai krédója. A humanizmus keresztény fogalom: a felebaráti szeretetnek új nevű elkeresztelése s ahol keresztény felebarátiság nincs, ott humanizmusról is csak a francia gillotinos „fraternité” értelmében lehet szó.

Az atheista erkölcsi felfogásra jellemző, hogy egyetüket a nagy katolikus természettudós: Galilei nevére nevezik el, akiről megírták egyszer már azt is, hogy az inkvizíció megégette. Ezt nagy katolikus tudós sohasem mondotta, hogy: mégis mozog a föld s még kevésbé dobbantott hozzá a lábával.

Köteteket lehetne írni a vallás nélküli erkölről, de a főkérdés: életképes-e? Voltaire-nál a vallástalanságról beszéltek barátai s Voltaire kiküldte szolgáját s kérte barátait, ne beszéljenek ilyeneket a szolgája előtt, mert nem tudja, nem fogja-e holnap ellopni az ezüst kanalát. Nem lehet jó az a theoria, mely kitépi az emberek szívéből a lelkiismeretet.

A vallástalan erkölcs csak etikett, illem-szabályok a parancsai és nem erkölcsszabályok.

Avagy *tán a természettudomány végzett az ősi hitet?* Hol? mikor? A szabadgondolkodás apró szájhősei a rekedtség bimbólik ezt a bohókás mesét, de meghátrálnak, mihelyt bizonyítást kérünk. Melyik létele az a *bebizonyított* természettudományi igazságoknak, mely a vallással ellenkeznek? Melyik? Melyik? Egyetlen egy sines.

Visszont egész sor természettudományos *tétel* (entropia elve, élet eredete, célszerűség), *hirdeti Isten létét*; sőt az egész természettudomány voltaképp csak az Isten nagyszerű gondolatainak és műveinek lassu, részenkénti, fáradságos felfedezése. A modern fizika egyik legelsőrangú oszlopa, *Hirn* mondotta — s joggal mondotta — hogy „az Isten léte mintegy mennyiségtani bizonyossággal bizonyos” és hogy „ez az elfogultalan tudomány *utolsó szava*”.

Ezzel szemben hivatkoznak némelyek arra, hogy nagyszámú modern tudós tagadja az Istent. Ez azonban elsőben is *nem egészen igaz*. Sok van, aki *nem hiszi* az Istent (mert sohasem foglalkozott behatóan metafizikai vagy teológiai kérdésekkel), de *nagyon kevés* van, aki Isten létét *tagadná*. Visszont a *tulnyomó többség*, még pedig éppen a legeslegnagyobb nevéik, *lelkes hívei voltak* a személyes Isten, a lélek halhatatlansága, Krisztus istensége s a kereszténység hitének.

Hát akkor ilyen körülmények között a „természettudományos világnézet” s a vallás-közi *ellentétéről* beszélni egyszerű világcsalás, svindli, a „szabadgondolatos igazság-szeretet” hajmeresztően szemérmetlen haditaktikája. Közönséges balekfogás, melynek korunk sem ülne fel, ha „tudományos” eszméit alapos, önálló tanulmányból merítené, nem pedig ujságeikéből és a reklám-„tudomány” apró füzetéből.

„Keresztény vagyok — mondotta *Cauchy*, a világ egyik legnagyobb matematikai lángelméje, a „19-ik század legnagyobb matematikusa” — azaz: hiszek a Jézus Krisztus istenségében, amint hittek benne Tycho, Brahe, Kepler, Kopernik, Descartes, Fermat, Pascal, Leibniz, Grimaldi, Euler, Boscovich, Cudlin, Gerdil; amint hitt abban minden századnak valamennyi nagy fizikusa, csillagásza és matematikusa”.

„Épp azért, mert sokat tudok és sokat tanultam, oly őszintén hiszek, mint egy *bretagnei parasztember*. És tudom, ha még többet tanulok és még tudósabb leszek, úgy fogok hinni, mint egy *bretagnei parasztszony*.” Ezt meg *Pasteur* mondja, minden idők egyik legnagyobb felfedezője, az élet-tan, orvostudomány és vegytan egyik legelsőrangú csillaga.

Az a beszéd tehát, hogy a „modern” haladás kizárja a vallást és hogy a katholicizmus lejártá magát, talán igen stiluso-

ORSZAGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 17.

Beöthy Pál elnök 11 órakor nyitja meg az ülést.

Elnök jelenti, hogy Szekcsák Ferenc képviselő mandátumáról lemondott, továbbá, hogy báró Hazai Samu honvédelmi miniszter a holnapi ülésen válaszol Rakovszky István interpellációjára, a palotaórság dolgában.

Napirend:

a nemzetiségi kérdés tárgyalása.

Neugeboren Emil örömét fejezi ki, hogy ez a nagyfontosságú javaslat napirendre került. Apponyi beszéde nagyjelentőségű volt, mert a beszéd kitűnő hátteret szolgáltatott Tisza István akeiójához és ennek szükségességét megokolta, másrészt pedig a nemzetiségi párt álláspontját, bizonyos tekintetben érthetővé tette. Apponyinak a nemzetiségi kérdésre nézve átgondolt és logikus rendszere van, de ennek a rendszernek nagy hibája, hogy absztrakt, dogmatikus természetű, figyelmen kívül hagyja a nem magyar anyanyelvű ember gondolat és érzelm világát.

Ugy látszik, hogy Apponyi egy pillanatra sem tudja magát beleképzelni egy oly ember helyébe, aki nem magyar embernek született és nem rendelkezik oly szellemi tőkével, mint amilyennel a természet Apponyit megajándékozta.

Oly követeléseket támaszt, amelyeknek teljesítése a legnagyobb pszichológiai nehézségekbe ütközik, amikor pedig a várt hatás elmarad, akkor egész hazfias felháborodása az ellen fordul, akitől az elmaradt hatást várta.

Foglalkozik a szónok Bethlen István gr. beszédével is, amely végtelkéig megy, amikor a mult századbeli nemzetiségi vezérek államellenes eszelekedeteire is hivatkozik, amikor a nemzetiségek ellen állást foglal. A másik véglet az, amikor a nemzetiségek attól tartanak, hogy a magyarság az összes többi fajtát be akarja olvasztani magába. Mind a két felfogás téves és a tévessze az idők multával egyre jobban kiderül. Az idő enyhíti a nemzetiségi ellentéteket, azért is, mert ugy a nemzetiségek lassanként rájönnek a föderalizmus lehetetlenségeire, amint a magyarok is lassan rájönnek, hogy a nemzetiségeket nem lehet egyszerűen beolvasztani a magyarságba. A nemzetiségek helyzete sokkal nehezebb itt, mint a fajmagyaroké. Már azért is meg kellene szivlelni Deák Ferenc tanácsát, hogy igyekezzünk az e hazában való lakást a nemzetiségekkel megkedveltetni. A nemzetiségek pedig igyekezzenek viszont megtanulni az állam nyelvét, de viszont a magyarok is mellőzzék a nemzetiségek érzelmeinek céltalan megsértését és megköveteljék a magyar nyelv ismeretét ott is, ahol ennek nem ismerése semmiféle közérdeket nem sért.

Ily módon lehet csak megszüntetni minden nemzetiségi kérdést. Helyesli Tisza politikáját és kéri a miniszterelnököt, hogy a délvidéki németiség érdekében tett ígéreteit erélyesen hajtsa végre.

Holló Lajos: azt fejtegeti, hogy nagy hiba volt a miniszterelnöktől, hogy tárgyalásba bocsátkozott egy olyan pártszervezettel, amelyről hivatalos kormányzati intézkedéssel megállapították, hogy működése és létezése az egységes magyar államra nézve veszedelmes. Azok a törekvések, amelyek miatt a nemzetiségi komitét Hieronymi belügyminiszter feloszlatta, még nem szűntek meg. Nagy veszedelem rejlik abban, hogy ha a miniszterelnök a törekvések ellenére is tárgyalni kezd a nemzetiségi párttal.

Két órákor félbeszakították az ülést. Elnök egyenyleg 4 órákor újból megnyitja az ülést, amikor Kállay Tamás, majd nagyatádi Szabó István beszélnek.

san hangzik holmi divatos „irodalmi rongyszedők“ vagy a mi utszéli monista-demagógjaink ajkán és borgözös demokrata-szónokok, érettségi nélküli kis ujságírócskák, tudományos kereskedősegek és blazirt zsufiuk iszonyu önelégültséggel ismételtgethetik cigaretta-szó és tivornya közben, hogy az ő „természettudományos világnézetükben“ a „sötétségnek“ és „babonának“ nincs helye — így nevezik ők t. i. azt, ami előtt a komoly, az igazi tudósok tisztelettel emeltek kalapot, — de ennek a felfogásnak sem a tudományhoz sem a műveltséghez sem a nemes, az igazi modernséghez abszolúte semmi köze.

Talán az újabb filozofusok döntötték meg a hitet? Paulsen, a berlini nagy filozofus mondotta ki, hogy az egész modern filozofia esődtől mondott. Semmi új világnézet, semmi új gondolat nincs az összes újabb filozofiai rendszereknek. Semmi új eszmét nem teremtettek, amit már rég ne ismertek volna. Az új filozofia mindig ugyanazon gondolatokra tér vissza, s hosszas kutatás után ott van azon gondolatoknál, ez körforgás, de nem fejlődés, nem haladás.

Talán az újabb történelmi kutatások eredménye, hogy a hit lejárt magától? A keresztény ókor kutatása csak megerősítette hitünk történelmi tényeit. Hogy a szentírás azoktól ered, akiknek tulajdonítjuk, hogy az apostolok irták s abban a korban ezt maga a racionalista Harnack hirdeti, mert meggyőzte erről az őskereszténység kutatása, s ő maga hirdeti, hogy: vissza a tradícióhoz! Hogy a gyónást a papok találták ki? Már ismertük Nagy Károly gyónatóját. És Németországban nagy irodalmi viták folynak a felett, hogy a II. és a III. században valóban oly tulszigoru volt-e az egyház, hogy a házasságtörést, a hithagyást és a gyilkosságot nem bocsátotta meg a gyónásban, hanem ezeket fenntartotta-e s csak a halálos ágyon adott ezekre bűnbocsánatot. Tehát a németországi protestáns tudósok már csak azt vitatják, hogy minden bűnre lehetett-e bűnbocsánatot nyerni a gyónásban, de már azt elismerik, hogy a II. században az apostolok közvetlen utódai ismerték a gyónást.

És a pápaság történelmi ténye? A protestantizmus keletkezésekor nem ismerték eléggé a héber nyelvet, melyen Máté evangéliuma írva van, de most Fleigel, a protestáns író elismeri, hogy Máté evangéliuma ünnepélyesen proklamálja a pápaságot, elismeri, hogy teljesen katolikus Máté evangéliuma, mert benne van a katolikus egyház egész tanítása, hogy Péter a kulcsok hatalmának kezelője, tehát pápa, meg vannak az evangéliumi tanácsok, a kezeszségi szertartás. Annaira katolikusnak találta ez a protestáns író Máté evangéliumát, hogy ráfogta, hogy nem is lehet igaz, tehát ki kell dobni a szentírásból.

Nincsen tehát semmiféle tudomány, mely a vallásnak ellentmondana s e vallás törvényei, dogmái megdönthetetlenek s egy összefüggő egészet alkotnak. Nem lehet tehát azt mondani, amit mondanak, hogy én magam alkotom meg dogmáimat, mert jó ugyan a vallás, de azt fogadom, el belőle, amit akarok. A vallás nem kedélyi ömlengés, a vallás két oldalú viszony Isten és ember közötti jogokkal és köteleességekkel, az embernek nincs joga válogatni e köteleességek között, s nem mondhatja Istennek, hogy a parancsaiból elfogadok valamit, de többet nem.

A legnagyobb lángelmével és körülbelül az összes nagy, tiszta karakterekkel vagyunk egy táborban, midőn térde hajtunk a Názáreti Jézus, ama Názáreti Jézus előtt, aki „egyházával marad mindennap a világ végezetéig“, akinek tanai mindig modernnek és mindig aktuálisak, s aki maga megmondotta, hogy „Az ég és a föld elmulnak, de az ő igéi soha el nem mulnak.“

Ghillány miniszter reflektál Pop-Csiesó beszédére. A kormány gondoskodni fog, hogy a bajbajutott erdélyi birtokosztályon segítsen.

Giesswein Sándor nagyhatású beszédben hangsúlyozza, hogy a nemzetiségeknek saját érdekükben meg kell tanulniok magyarul. Határozati javaslatot terjeszt be.

Holnap folytatják a vitát. Este 5 órákor térnek át az interpellációkra.

A biharmegyei jegyzők tanácskozása.

Közygylés a megyeházán.

A biharmegyei jegyzők egyesülete tegnap tartotta meg rendes évi közgyűlését a vármegyeháza nagytermében. Az egyesületnek csaknem minden tagja megjelent a gyűlésen, melyen Kovács András elnökolt.

Az elnöki megnyitó után Hollós Gyula az egyesület jegyzője terjesztette elő az elnöki jelentést, melyben az egyesület mult évi működéséről számolt be. Egyben elfogadták az elnökség javaslatát, hogy Tisza Istvánt és Sándor Jánost táviratilag üdvözlik a jegyzők fizetésrendezése körül kifejtett odaadó ténykedésükért.

Ezután áttértek a szorosán vett egyesületi dolgokra. Elfogadták az 1913. évi zárszámadást. Tekintettel pedig arra, hogy igen sok jegyző hátralékban van a tagsági díjakkal, utasították a pénztárost, hogy a kintlevőségek behajtását a legnagyobb szigorral eszközölje. A kintlevőségekből 282 koronát elhalálozás folytán töröltek. 1914 évre pedig a pénztárnok tiszteletdíját, tekintettel a felszaporodott munkára felemelték.

Következett a vármegye kezelésében lévő nyugdíjalap számadása, mely szerint az alap jelenleg 591805 kor. 88 fill. Kint lévő és 3 év alatt fizetendő hátralék 54552 kor., rendes hátralék 48686 kor. 62 fill. Az alap vagyona 676868 kor. A bejelentést tudomásul vették s elhatározták, hogy a teljes nyugdíj élvezetekor szükséges időt 35 évben kéri megállapítani. A nyugdíj összeget pedig 3500 koronában javasolják véglegesen meglátározni.

Kovács András elnök bejelenti, hogy a mult évben az Erzsébet árvaházból 800 koronát eszközölt ki a biharmegyei jegyzők árváinak s ezen kívül még 700 koronát nyújtott az árvaház.

Örömmel jelenti be, hogy igen előkelő helyről kapott értesítést, hogy Nagyváradon rövid időn belül felállítják a jegyzők internátusát. A kormány 100000 koronánál magasabb összeggel fog az intézmény létesítéséhez hozzájárulni.

A folyó ügyek elintézése után áttértek a legaktuálisabb dologra a járási önkormányzat dolgára.

Szedressy Andor indítványozta, hogy a tervbe vett járási önkormányzat érdekében hassanak oda, hogy az a jelenlegi életképtelen autonómiát erősítse meg.

Érdekes vita fejlődött ki a javaslat körül. Különösen szükségesnek tartották, hogy már most foglaljanak állást ebben a dologban, nehogy esetleg a jegyzők meghallgatása nélkül készítsék el a javaslatot, mely kellő szakértelem nélkül teljes veszedelmet jelenthetne.

A közgyűlés tagjai memorandum alak-

jában akarták kifejezni óhajaikat, ettől azonban később elállottak, mert csaknem minden járásnak más viszonyai vannak és így a memorandum nem lehet tökéletes.

Kimondták azonban, hogy az országos központ állásfoglalását nem osztják és hogy az ellen határozottan tiltakoznak. Végül kimondták, hogy kérni fogják, hogy a végleges javaslat elkészítése előtt, az illetékes fórumok kérjék ki a jegyzők véleményét is. A vitában részt vettek Ormay Géza, Hollós Gyula, Ötvös Gyula, Szedressy Andor.

Végül Kovács András meleg szavakban köszönte meg a tagoknak, hogy oly szép számmal jelentek meg és hogy felszólalásaikkal az egyes ügyeket megvilágítani igyekeztek. Ezzel a közgyűlés déli 12 órakor véget ért.

Délben a Széchényiben diszebed volt, melyen az egyesület tagjai teljes számban jelentek meg.

A hercegprimás és Prohászka püspök a szegényügyről.

Tegnap délután hat óra körül volt a Szent István Társulat zsufolásig megtelt nagyteremében, a szegénygondozó egyesület alakuló közgyűlése. Az egyesület, mely a Szociális Missziótársulathoz fejlődött ki, most már mint önálló intézmény dr Csernoch János hercegprimás fővédősége és dr Prohászka Ottokár székesfehérvári megyés püspök védősége alatt áll. Mindkét egyházfejedelem megjelent a közgyűlésen és emelkedett hangon beszédekben jelölték meg a követendő irányt.

Az alakuló közgyűlést Prohászka püspök üdvözlő szavai után az előkészítők nevében Schenek Istvánné nyitotta meg és vázolta az előkészítés fázisait. A Szociális Missziótársulat nevében Farkas Edith elnöknő üdvözlő a Társulathoz ezt az új önálló hajtását. Dr Zatkalik János ügyvéd előterjesztette az alapszabályokat, melyeket egyhangulag elfogadtak és kimondták az egyesület megalakulását.

Ezután dr Prohászka Ottokár püspök mondott ünnepi beszédet, amelyben a gazdagság nagy árnyoldalát, a pauperizmust, a kulturának ezt a letörülhetetlen foltját festette szónoki lendülettel. Egyike ez azoknak a társadalmi betegségeknek, amelyek ellen intézményekben küzdenek a modern városok, amelyek abban különböznek a régiéktől, hogy nem a külső ellenség ellen védő bástyák és falak, hanem az ilyen belső ellenségeket a szociális bajokat legyőzni akaró intézmények jellemzik és adják meg a külső képüket. (Lelkes éljenzés és taps.)

Ruffy Pál miniszteri tanácsos köszönő szavai után dr Csernoch János hercegprimás mondotta a zárószót, amelyben az irtalmas szamaritánus példájából kiindulva az egyesület munkájának céljával ezt a jelszót tűzte ki: Viseld gondját. Kinek viseljük gondját? A szegénynek? Nemesak annak, hanem benne és általa magának az Urnak, amint azt thursi szent Márton bájos legendájából látjuk. A felebaráti szeretet Isten szeretete is és a kettő egymástól elválaszthatatlan.

A közgyűlés Prohászka püspök köszönő szavaival ért véget.

Psilander üdvözli a Tiszántúl utján Nagyváradot.

A Tiszántúl munkatársa Budapesten. Psilander nem ad autogrammot.

BUDAPEST, márc. 15.

Ma március idusa van és Budapest lobogó diszben áll. A Dunaparton összejött háromezer ember és száz rendőr ünnepelni március tizenötödikét! Esett az eső. Mint akkor . . . Nagyon szürke, unalmas volt az egész. Ki törődik ma Pesten 48 al, mikor ma éjjel bucsuzik Psilander! . . .

Éjszaka majd megőrült ez a romlott város. A Nagyköruton, a Royal előtt husz, ha nem harmincezer ember öli egymást. Reszketnek azért a pillanatért, amikor utójára fogják látni a dán óriást. Az Operában Bolz Oszkár württembergi kamaranékes énekelt ma az Aidában. A híres németet meghallgatta József főherceg is. A ragyogó udvari fogat elakad a Royal előtt . . . A kocsis nem mer a lovak közé vágni. A nap-pali fényben látom, hogy villámokat szór a szeme! Micsoda nagy ur lehet az, aki feltartja a királyi fenséget! . . .

A lakajok nagy nehezen utat törnek a rendőrök segítségével. Bokáig járunk virágban, amit a pesti hiszterikus asszonyok és megtebolyodott varróleányok szórtak a járdára. Éjjel tizenkét óra előtt pár perceel itt van az utcán az a Budapest, amelyik örjög minden divatos nagysággért. A butonos dámákat bizony oldalba lökdösik a szobaleányok. Ki tudja, hogy mennyi idő óta visszafajzott bosszu nyerhet most kielégítést!

A tömeg várakozását autók, fogatok zavarják. Az előkelő Budapest már aludni megy és csodálkozással vegyes megvetéssel néznek ki az üveges batárból a sápadt hercegnők . . .

— Ni, a nép tüntet március tizenötödikén, mondják esendesen a kocsiiban és gyorsan tovább hajtának.

Bent a Royalban, ahol Psilander játszott, már nincs senki. Psilander a kapuban áll,

arcába, széles vállára rózsák és sárga mimóza csokrok hullnak, majd eltemetik. Fagyos mosoly ül a szája szélén. Dr Farkas Ferenc, az impresszárió füttyül az autótaxinak, de a nép nem engedi közel a túlkölő taxit. Dr. Farkas Ferenc ur szíves előzékenységéből egészen közel férközhettem Psilanderhez. Karon ragadtuk és át akartuk törni a tömeget.

— Lehetetlenség! mondja dr Farkas. A nők simogatják Psilander elegáns felöltőjét. Ugy zug, mint a tenger.

— Halljuk Psilander! Halljuk!

Psilander bosszusan néz körül. Azt akarják, hogy énekeljen. Cirógatják, a gomblyukába ezren is tűznének virágot s majd leroskad a roppant rózsasző alatt.

Dr Farkasnak egy mentő ötlete támad. Kihozatja Psilander kedvenc lovát! A színész felül a lóra, a tömeg részegen tombol, tetszik az ötlet és nagy ravaszul átvágjuk magunkat a rengeteg sokadalmon.

Psilander lakásán ismét csak Farkas dr udvarias előzékenysége folytán sikerült vele pár percig beszélgetni.

— Nem fáradt ki már? Nem unja a folytonos vad ünneplést?

— Fáradt nem vagyok, de már szeretnék visszatérni Dániába, mondta Psilander.

— De még tudtommal egy sereg vidéki város várja? . . .

— Igaz! . . . Elmegyek, de sehol sem adok egyetlen autogrammot sem. Hiszen akkor reggeltől estig irhatnám őket.

— Node nekem adjon kedves mester. Mert ha látják klissirozva, hát megkimélik magát. Nem fogják megrohani, ha Váradra érkezik.

Ad is egy kedves üdvözlő sort autogrammal, melyet itt mutatunk be közönségünknek:

Üdvözlét Nagyváradnak
Psilander

914

Egyben megkért benünket dr Farkas ur annak a közlésére, hogy ne is forduljon senki Psilanderhez autogrammmért (főleg nők ne forduljanak)

Psilander holnap utazik innen Kolozsvárra. Onnan két nap múlva Nagyváradra megy. Aztán jön Szeged, Arad, Debrecen és végül Miskolc. Az impresszáriója nem győzi kidobtatni a rengeteg szerelmes levelet, amit itt Pesten kapott.

Psilander barátságos kézzorítással bucsuzott el tőlem. — Szeretem a kedves zsurn-

nalisztákat, mondta. Elhiszem. Hiszen az ujságreklám röpitette végig nevét egész Európán. Nagy, esontos keze van, de nem erős ember. Még azt akarta elhíttetni velem, hogy szereti Nagyváradot! A kis huncut. Pedig eddig azt sem tudta, hogy létezik ilyen falu a világon!

És mi tudtuk-e pár év előtt is, hogy létezik-e a nagy Psilander?

És fogjuk-e tudni pár év múlva, hogy létezett ilyen furesa nevű férfi? . . .

(p. j.)

A megyei munkapárt értekezlete.

Egy negyedórás tanácskozás.

Biharvármegye törvényhatósága tudvalevőleg ma, szerdán tartja meg rendes évnegyedes közgyűlését s ezt megelőzőleg tegnap délután 5 órakor a megyei nemzeti munkapárt ülésezett. A Pannonia éttermét teljesen megtöltötték a párt tagjai, kik között sokan voltak olyanok, akiket már rég nem láttunk az évnegyedes értekezletek s barátságos kézsorításokkal üdvözölték egymást legnagyobbbbrészt december óta először.

Öt óra előtt pár perccel megérkezett Szunyogh Szaboles pártelnök is, aki betegsége miatt megválasztása óta most jelenhetett meg első ízben az értekezleten. Zajos óvációban részesítették a népszerű elnököt, aki elfoglalván helyét, csendes hangon nyitja meg az értekezletet.

Tisztelt értekezlet! Kérek egy kis esendet, mert a hurok egy kicsit megvannak kopva. Általános figyelem kísérte ezután az elnök szavait.

Első sorban a tárgysorozatot vették elő. Erre vonatkozólag bejelenti az elnök, hogy egyáltalán nincs olyan tárgy, mely a párt álláspontját provokálná. Mindössze két ügy van, ahol talán szükséges volna a párt állásfoglalása. És pedig az üresedésben lévő szolgabírói állás betöltése, azonban csak egy pályázó van, tehát fölösleges külön is foglalkozni a kérdéssel. A másik közigazgatási bizottsági tagság, melyre Nadányi Miklóst javasolja az állandó választmány megválasztani.

Bejelenti ezután az elnök, hogy a közgyűlés napirendjén fog szerepelni Fetser Antal felszentelt püspök indítványa Ferenc Ferdinánd trónörökös 50-ik születésnapja alkalmából leendő üdvözlés tárgyában. A lelkes hangú hazafias indítványt Keszthelyi Zoltán főjegyző olvasta fel.

Órley György indítványozza, hogy a hazafias javaslatot egyhangú lelkesedéssel fogadják el.

A javaslatot el is fogadták s egyben kimondták, hogy ha esetleg szükséges lesz, Órley György fog a javaslat mellett beszélni.

Pestpilissoltkiskunvármegye átiratát a román paktum dolgában rövidesen tudomásul vették, azzal az indokolással, hogy ez a küzdelem már akkor is szélmalomharc volt, mikor megindították.

Végül bejelentette Szunyogh Szaboles, hogy dr Szirmay Vilmos és dr Fekete László beléptek a nemzeti munkapártka. A belépéseket örömmel vették tudomásul. Ezzel a pártértekezlet véget is ért.

„The Roosevelt Schoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Megakadályozott családirtás.

Az apa haragja. — Dráma és családi öröm egy óra latt.

Tegnap délelőtt 11 óra tájban könnyen kettős halállal végződő jelenet játszódott le a Fecske-utca 1. számú házban. Egy elkeseredett apa Pénzes Lajos, áesmester agyon akarta löni 16 éves Ilonka nevű leányát, azután öngyilkosságot akart elkövetni.

Az eset előzményei még január hónapra nyulnak vissza, amikor is igen kényes természetű ügy tartotta izgalomban a Teleky-utca lakóit. A hírlapok nem foglalkozhattak az esettel, mert több fiatal korú nagyon közelről érintett.

Pénzes Lajosné az események folytán két hónap óta az elmekórház lakója. Az apa Pénzes Lajos esendes ember. Soha senkivel sem volt baja, de január óta még esendesebb egészen magabazárkózott lett. A velük egy házban lakók sejtették, hogy az elkeseredett talpig beesületes ember valamit forral.

Tegnap délelőtt aztán majdnem bekövetkezett az, amitől tartottak. Tizenegyóra előtt Pénzes Lajos egy kicsit berugva ment haza. Bement a lakásba és belülről bezárta az ajtót. Ez már feltűnt a lakóknak, mert Pénzes ezt sohasem tette ezelőtt. A lakásban tartózkodott a leány is és a 4 éves Gyuszika. Figyeltek.

Egyszerre hangos szóváltás hallatszott a szobából, majd gyorsan egymásután két éles sikoly. A leány sirva könyörgött.

— Apa, édes apuska, ne öljön meg!...

A lakók nem vártak tovább. Benyomták az ajtót és behatoltak a szobába. A kis szoba közepén állott Pénzes Lajos, kezében revolvért szorongatott, előtte térdelt összekulcsolt kezekkel, kibomlott hajjal a leány. A leány mellett pedig tágra nyílt szemekkel a 4 éves Gyuszika. Aki csudálkozó hangon, félfénken kérdezte:

— Apuka miért akarja megölni.

A feltűnően szép leány halál sápadtan, fehér ajkakkal reszketett a vérben forgó szemü apa előtt. Alig hallhatóan sutogta ő is:

— Ne öljön meg édes jó apuska.

Pénzes megijedt a mikor a berohanó embereket meglátta. Leeresztette a karját, a fejét lehajtotta és csendesen szólt:

— Ne féljenek, nem bántom a lányomat. Köszönöm, hogy nem engedték, hogy gyilkos legyek. A fiamért akarok élni.

Kiesett a kezéből a töltött revolver. A lakók kimentek a szobából, de magukkal vitték a revolvért is, amelynek egyik golyóját térdepelő leányának, a másikat önmagának szánta Pénzes Lajos.

Néhány perccel a történetek után sugárzó arccal szaladt ki az udvarra Pénzes és a még rémült asszonyoknak örömmel ujságotla:

— A feleségemnek leánya született.

Alig hogy kitakarodtak az idegenek Pénzesék portájáról, megszólalt a telefon esengője és a tébolyda főorvosa jelentette, hogy Pénzes Lajosné egy egészséges leánygyermeknek adott életet.

Borura derü.

A rendőrség is tudomást szerzett az esetről, de tekintettel arra, hogy a büntett nem történt meg, nem indít eljárást az elkeseredett, de már felvidult Pénzes Lajos ellen.

Párhaj A megfagyott gyermekért

*

Ismét a belényesiekről van szó, még pedig megint bosszusan végződő humorról. Ez uttal március 15-én A megfagyott gyermek című költemény volt az eset előidézője. Hogy hogyan került ez a két nagyon is különböző dolog össze, azt az alábbi hirdásunkban maga a belényesi tudósító mondja el.

Belényesnek jónévű kereskedője Kronvald György üzletének pompás kirakata van, ahol óraszámra bámálnak az iskolás nebulók az áruk izléses összeállításán. Március 15-én Belényesben is nagyszabású ünnepélyeket rendeztek s az ünnepélyek programját ki nyomtatva plakátokon falra vagy az üzletek kirakatában helyezték el. Egy ilyen plakáttal igyekezett a kihordó Kronvald György hoz is. A plakátkihordó fiut azonban az üzlettől pár lépésre elfogta a kereskedőnek egyik nagyváradi jóismerőse és elvette a plakátot.

A nagyváradi ur nyomban kicsavarta az öntöltő toll végét és kitünő hűséggel rajzolt bele a műsorszámokba még egyet:

Szózat: Szavalja X. Y.

Ünnepi beszéd, tartja: N. N.

A megfagyott gyermek. Szavalja Kronvald György.

Hazafias dalok: Előadja a dalárda, stb., stb.

A megfagyott gyermek volt a nagyváradi ur műve, Kronvald meg se nézte a plakátot.

— Ragaszd ki a kirakatba! Mondta a tanulójának és ezzel a maga részéről befejezettek tekintette a dolgot.

A történetek után fél órával a kereskedő kirakata előtt csak úgy hemzsegett a sok ember. Az ismerősök be is mentek és kölcsönös üdvözlések után kijelentették, hogy:

— Ott leszünk föltétlenül!

— Hol? — kérdezte a kereskedő.

— Az ünnepélyen! Felelték és a kirakatra mutattak.

— Ugy! Lehet, hogy én is ott leszek.

— Nagyszerű! Lehet, hogy te is ott leszel! Hanem mond csak öregem, hogy szántad rá magad.

— Mire?

— Mire? Hát a szereplésre.

— Miféle szereplésre?

— Ugyan ne bolondozz már. Igazán kíváncsi vagyok rá. Mindég szerettem halani a megfagyott gyermeket szavalni.

— A megfagyott gyermeket?

— No igen! Hát egész jól tudod már.

— En? Mióta az iskolából kikerültem még csak nem is hallottam.

— Nem? Hát hogy fogod akkor szavalni.

— En? Szavalni? A megfagyott gyermeket?

Odakint egyre gyülekeztek és egyre többen jöttek az üzletbe is, akik mindnyájan biztosították Kronvaldot, hogy meg fogják hallgatni, csak azon csodálkoznak, hogy vónségére vállalkozott erre, még hozzá A megfagyott gyermeket.

Csak ekkor jött rá Kronvald, hogy miről van szó. Éktelen dühbe gurult s első sorban a tanulóját nyakalta meg, aztán szétépte a plakátot és végül halálra kereste a

váradai jóbarátot. Hogy, mi történt azután az még bizonytalan. Annyi tény, hogy ma a két jó barát között véres párbaj lesz a megfagyott gyermek miatt.

A „Figaró” szerkesztőjét meggyilkolták.

A szabadkőműves miniszter feleségének bosszúja.

A párisi Le Figaro-nak, a világszerte ismert francia napilapnak a szerkesztőjét Calmettet tegnap éjszaka, éjfél tájban agyonlőtték.

Calmette halála egy különös, izgalmas és bántóan modern tragédiának a véres befejezése. A világhíres újságírót ugyanis egy asszony ölte meg, Caillaux szabadkőműves francia pénzügyminiszter felesége, a kit a gyilkolásig elkeserített és fölingerelt az a kegyetlen hírlapi üldözés, a melynek az volt a célja, hogy Caillaux-t letörje, tönkretegy, becsületétől megfossa és elsöpörje a közszereplés piacáról. Ezt a célt tüzte magára a Figaró, helyesebben Calmette, a ki az eszközökben való válogatás nélkül, lovagiatlanul, többször kétségtelenül utálatos támadással iparkodott leteríteni ellenfelét. Legutóbb már annyira ment, hogy közölte lapjában Caillaux egy tizenhárom évvel ezelőttről kelt levelét, a melyet a kiváló államférfi a barátjának intézett. Ez már teljességgel alacsony fogás volt, a melyet a kényes izlésű franciák megvetéssel fogadták, de a mely a szabadkőművesek egymás közti pártoskodásába teljesen bele illett.

A merénylet.

A Calmette ellen intézett merényletről a következő részleteket jelentik:

Calmette éppen el akarta hagyni a Figaró szerkesztőségét és félhét órakor kilépett dolgozószobájából, amikor elébe lépett Caillauxné és anélkül, hogy egy szót szóló volna, revolveréből többször rálőtt. Calmette több lövéstől találva a földre zuhant. Az egyik golyó a mellébe hatolt.

A lap munkatársai a lövések zajára oda-siettek, lefogták Caillauxné, akit az elősiető rendőrök a rendőrségre kísérték. Időközben orvosokért mentek és Reymond dr és Hartmann dr orvosok megvizsgálták Calmette sebeit. A sebesült lapszerkesztőt azonban automobilon Neuillibe a kórházba vitték.

Caillauxné tette után teljesen nyugodt maradt és kijelentette, hogy tudja mi vár rá. Nyugodtan tűrte, hogy gépkocsira ültessék és a legközelebbi rendőrprefektúrára vigyék. Itt azonnal kihallgatták.

Elmondta, hogy Caillauxnak, Franciaország pénzügyminiszterének a felesége. Első férje Claretie Georges ügyvéd, Claretie Julesnek, a Theatre Francis nemrég elhunyt igazgatójának fia volt, a ki a Figaró törvényszéki rovatának vezetője. Ettől azonban elvált és férjhez ment Caillauxhoz. A Figaró szerkesztőségét nagyon jól ismerte. Volt férje állítólag szintén közreműködött a Figaróban Caillaux ellen indított hajszában és különösen az intim adatokat kutatta ki nagy buzgalommal.

Calmette Gaszton az éjjel a neuilly-i klinikán belehalt sebeibe.

Caillaux lemondott.

Bécs, márc. 17.

A minisztertanáchoz még tegnap este megérkezett Caillaux lemondása. A pénzügyminiszter kije-

lentette, hogy vissza fog vonulni a politikától.

A kabinet elfogadta a lemondást, és tanácskozott a miniszterium újraszervezéséről. Caillaux helyét Ronoult eddigi belügyminiszter foglalja el.

HÍREK

Tájékoztató.

Március 18. 19. 20. 21. Dr Bangha Béla konferencia beszédei az olasz plébánia templomban d. u. 3 órakor nők számára, este fél 7-kor férfiak számára.

Március 22-én d. e. 7 órakor dr Bangha Béla utolsó konferencia beszéde és közös áldozás az olasz plébánia templomban.

Március 22-én d. u. 5 órakor: Katholikus Kör sajtóünnepélye dr Bangha Bélával.

Március 22. d. u. 5 órakor: Váradvelencei Kath. Kör bójti estélye.

Március 27. d. u. fél 6-kor: Kath. Kör bójti estélye.

Március 29. d. u. 5-kor: Váradvelencei Kath. Kör bójti estélye.

Április 3. d. u. fél 6-kor Kath. Kör bójti estélye.

* Püspökök tanácskozása.

A Magyar Kurir jelenti: A magyarországi latin és görög szertartású római katolikus püspöki karnak több tagja jött tegnap össze Csernoch János dr hercegprímás budai iakásán, hogy a központi papnevelő-intézet dísztermében szerdán megtartandó tavaszi püspöki konferencia anyagát előkészítsék. Az elértekezleten a hercegprímás elnökölt és ugyanő fog elnökölni a püspöki konferencián is.

* Nagyvárad felolvasó a budapesti mérnök egyesületben.

Altnöder Endre nagyvárad városi főmérnök helyettes szép kitüntetés érte: a budapesti mérnök egyesület meghívta felolvasás tartására. Altnöder Endre ma, szerdán este fél 7 órakor tartja meg előadását „A modern városok szabályozásának alapelvei” címen, a fővárosi mérnök egyesület helyiségében.

* Felhívás az ipartestület tagjaihoz.

Az ez évi közgyűlésünk 41—914. szám alatt a tanoncok kötelező orvosi vizsgálatára kimondta, minek alapján tanoncok csak akkor szegődhetnek, ha azok orvosiilag megvizsgáltattak. Felhívjuk tehát az összes tanonctartó urakat, hogy a jövőben szegődtetendő tanoncaikat, a kerületi munkásbetegsegélyző pénztár rendelő intézetében — Ezredévi emléktér — levő orvossal megvizsgáltatni el ne mulasszák, mert e nélkül a szerződés meg nem köthető. Az orvosi vizsgálat ingyenes, az orvosi vizsgálatra vonatkozó nyomtatványt az Ipartestület hivatala adja. Tisztelettel Az ipartestület elnöksége.

* A gyermektanulmányi társaság felolvasása.

A „Magyar gyermektanulmányi társaság nagyvárad fiókköre” f. f. hó 19-én, csütörtök délután 6 órakor, a városháza bizottsági termében felolvasó ülést tart, amelynek tárgya: dr Rédei Kornél premontrai főgimnáziumi tanár előadása „Az elemi és középiskolai oktatás kapcsolata” címmel. A nagyérdékű előadásra felhívjuk a fiókkör tagjainak, a tanári és tanítói karnak s a jövő nemzedék iskoláztatásának kérdése iránt érdeklődők figyelmét. Nagyvárad, 1914 március 15. Dr Edelmán Menyhért, elnök. Zöldi Bertalan, titkár.

* Polónyi Géza pöre.

Polónyi tegnap reggel a következő beadványt intézte a budapesti törvényszékhez: Tekintetes királyi büntető törvényszék! A Lengyel Zoltán dr ellen folyó bűntényben 1914. év. március 6-án 1793—1914. szám alatt hozott végzésben foglalt fölhívás folytán tisztelettel bejelentem, hogy a vád képviselőjét főtartom és a budapesti királyi ügyészségnek 1907. december 28-án keltezett 60.029/kü. 1907. számú vádiratát magamévá teszem. Minthogy pedig a vádlott egész magatartása az ügy végnélküli elodázásának jelenségét mutatja, tisztelettel kérem, méltóztassék a főtárgyalás határnapját mielőbb kitzünni és minden rendelkezésre álló eszközzel odahatni, hogy az ügy végre letárgyalható és befejezhető legyen. Tisztelettel Polónyi Géza főmagánvádló.

* Előadás az önállóvámterület-ről.

Vasárnap, március hó 22-én ismét érdekes előadás lesz a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara nagytermében. Dr Soltész Adolf, az orsz. iparegyesület aligazgatója tart nagyszabású előadást és pedig olyan kiváló közgazdasági kérdéssről, mint az önálló vámterület. Az előadás címe különben: A kereskedelmi szerződések megújítása, különös tekintettel az önálló vámterületre. Az előadás kezdete délelőtt 11 óra. Belépődíj nincs. Vendégeket szívesen lát a kamara vezetősége.

* Kinevezés. Az igazságügyminiszter Neszvadba Sándor nagyvárad járásbírói díjnokot a szászregeni járásbíróshoz irnoknak nevezte ki.

* Három község egyesítése. A m. kir. belügyminiszter Bihar megye közönségéhez intézett rendeletével Fonóksizmezős egyesített község nevet véglegesen Fonóksizmezős alakban állapította meg.

* Statisztika a nagyvásárról.

Erdős kínálat, de lanya kereslet mellett indult meg az állatvásár s ilyen irányban tartott tovább is. Az árak a szarvasmarhánál 20 százalékkal emelkedtek, épen ezért a vételkedv esőkent. Felhajtottak 2746 drb szarvasmarhát s elkelt 1478 drb. A lovaknál igen-igen gyenge volt a kereslet. A felhajtott 3900 darabból csak 927-et adtak el. Sertést felhajtottak 2050 darabot, elkelt 1690 darabot. A terménypiacor élénk és nagy forgalom volt, míg az iparosoknál, az ipari cikkeknel semmi.

* Az alvó leány.

Matter Franciska alig hogy kikerült az izr. kórházból folytonos alvása miatt, tegnap a Mészáros-utca 3. szám alatti szállásán, mikor este lefeküdt, újból úgy elaludt, hogy többet nem ébredt fel. Az esetet a rendőrkapitányi hivatalnak bejelentették, dr Nemes Aron tiszti orvos a leányt megvizsgálta és beszállította a biharmegyei közkórházba.

* A kamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a folyó évi március hó 18. napján (szerda) délután 2 órakor a kamarai székház üléstermében (Teleky u. 11. sz.) teljes ülést tart, melyre a t. Cimet van szerencsém tisztelettel meghívni. Nagyvárad, 1914. március hó 11-én. Dr Moskovits József, kamarai elnök. Az ülés tárgyai:

I. Elnöki közlések. II. Az időközben tartott elnöki tanácsülés jegyzőkönyvei. III. Titkári jelentés az ügyforgalomról és kiküldetésekről. IV. Pénztárnok jelentése. V. Miniszteri leiratok. 1. A kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 94417. III—1913. sz. leirata, a nagyvárad máv vasúti állomás hiányának orvoslása tárgyában. VI. Az osztály ülések

javaslatai. 1. Nagybárd község piaci helypénzdi szabályzata. (Az iparos osztály javaslata.) 2. Az elnökség javaslata az 1907. évi III. t.-c. revíziójára vonatkozólag. 3. A nagyvárad kereskedelmi kórodaegylet alapítványának beteg alkalmazottak támogatására szolgáló kamatainak odaitélése, és a nagyvárad felső keresk. iskola igazg. jelentése a tandíj segélyben részesült tanulók előmeneteléről. (A kereskedelmi osztály javaslata.) 4. A keresk. m. kir. miniszter 2043—1914. sz. leirata a telefon szaknévsornak évenként egyszer kiadhatása s a vidéki előfizetők kihagyása tárgyában. (A kereskedelmi osztály javaslata.) 5. Nagybárd község piaci helypénzdi szabályzata. (A kereskedelmi osztály javaslata.) 6. Spitz Sámuel nagyvárad lakos indítványa a termények árusítása és a mázsáló hivatal által ürmérték szerinti megmérése iránt. (A kereskedelmi osztály javaslata.) VII. A kamara múlt évi zárószámadása. VIII. A meghívók szétküldése után napirendre tűzött ügyek.

* **Az Iparos Asztaltársaság** tegnap este az Arany-Sas éttermében társasvacsorát rendezett József, Sándor és Ede névnap alkalmára. Több tósz hangzott el, legtöbben dr. Moskovits József iparkamarai elnökét köszöntötték: Czeglédy Jeremiás, Szabó Károly, dr. Sarkady Lajos és dr. Medvigy Gábor. A tószokat dr. Moskovits József megeg szavakban köszönte meg.

* **Szerencsétlenül járt munkás.** Fron Lajos gyári munkás a Moskovits Mór és Miklós szeszgyárban a moslékszivattyu mellett dolgozott. Munkája közben a balkezével a fogaskerekhez nyúlt s az egyik újját elkapta. Beszállították az izr. kórházba.

* **A Korona kávéházban** minden este Koczás József igazgatása alatt jól szervezett daltársulat működik. A kitűnő műsorból kiemelkednek Kóvári Böske chanzonette számai, s Balla, Terci és Kovács Mancsi szülő számai. Állandó siker kíséri azonkívül Kőszegi Ferkó bariton énekes felléptét, aki a magyar népdalok országoshírű interpretálója. A számokat a bácskai híres tamburazenekar kíséri.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beoltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így nagy haszonnal kecsgető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsösökkel, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

* **Eladó ház.** Schlauch-tér 12. sz. ház eladó. Értekezhetni ugyanott.

Megerkeztek a szép tavaszi
kosztüm és ruha-
kelme ujdonságok

Kertész

Kossuth-utcai
női divatruházába.

Mélyen leszállított ár-
ban lesznek árusítva.

Telefon 10-30.

Telefon 10-30.

* **A nagyvárad m. kir. honvéd zenekar** ma szerdán nagy opera és operett estélyt rendez a Fekete Sas kávéházban a következő műsorról: 1. „Tatár” induló. Ganne A. 2. „Tres Jolie” keringő. Waldteufel E. 3. Nyitány „Nabukodonozor” című operából. Verdi G. 4. Nagy ábránd a „Pillangó kisasszony” c. operából Verdi G. 5. a) „Ases halála”, b) „Tanc a hegyi király csarnokában” kis részletek „Peer Gynt” c. zenek. I. részéből Grieg E. 6. Nagy ábránd „Lorengrin” című operából Wagner R. 15 perc szünet. 7. Nyitány „Loreley kisasszony” című operettből. Lineke P. 8. a) Tango „A kis király” című operettből (ujdonság) Kálmán I. b) Dal „A repülő lovag” című operettből (ujdonság) Dostal H. 9. „Morvai hullámok” keringő. Albert F. (A következő hangverseny szombaton lesz.)

x **Sal Ferenc-utca 13.** 2 udvari szoba, alkov, konyha, kamara teljesen újonnan festve és renoválva május elsejére kiadó. Értekezhetni a Biharmegyei Takarékpénztárnál.

* **Ingtalan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 méter és 1 méter 60 cm. hosszúságban Bihardobrosd állomáson, legelább egy waggonrakomány (cca 4000 drb.) megrendelhető a Polgári Takarékpénztár r. t.-nél Nagyváradon Kossuth-utca 6. szám. Telefon szám 11—95.

x **ZOMBOR SANDOR** sebész-országos műszer-készítő és testgyógyász gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készíti mindenféle fémciszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

* **Ritoók Zsigmond-utca 21. szám** alatt 5 szoba, 2 előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara és cselédszobából álló lakás május elsejére bére kiadó. Jelentkezhetni a Biharmegyei Takarékpénztárnál.

x **Kiadó lakások.** Szőlős-utca 1 szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — József-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nél, Kossuth-utca 6. szám.

x **Tavaszi ujdonságok** érkeztek UJHELYI ROZA női kalap üzletébe Rimanóczy-utca Royál kávéházzal szemben. Eredeti párisi modellek feltűnő olcsó árban kaphatók Ujhelyi Rózánál Rimanóczy-utca, Kolozsvári palota.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingere

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal
Telefon 1076. Telefon 1076

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse Biró László és Tsa urinői- és papi szabókat. Meglehető olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x Női finom párthi fél cipők K 5, női finom chevró v. bokszt fél cipők K 6, női finom amerikai fél cipők K 7, női finom bársony fél cipők K 8, női finom bagarie fél cipők K 10, férfi chevro v. bokszt cipők K 8, férfi amerikai cipők K 10 férfi divatos kalapok 3 koronától kezdve. Fehérneműek és uridivat cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása **Fekete Jenőnél** Szt. János-utca Kispipa mellett.

x **Az E. K. A. R. T.** (Egyesült Kereskedelmi- és Automobilszállítási Részvény Társaság) helybeli fiókja luxus és teherautókat szállít az összes felszerelési cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. sz. a.* nagy raktárt tart. *Telefon: 13-21.* A cégnek *Kórház-utca 6. sz. a.* pedig minden tekintetben megfelelő nyilvános garázs és javítóműhely van szakfelügyelet alatt. *Telefon: 13-52.* Benzin és olaj nagy raktár! A cég felhívja az érdekeltek figyelmét utirányba forduló lámpáira, melyek itt szerezhetők be.

Hallatlan olcsóság! Férfi kalapok, sapkák, sétatokok, esőernyők, férfi és női ingek, nyakkendők, harisnyák, kézímunkák, chlott és diszkötények, ridikülök. *Csipkék, himzések és szallagok* óriási választékban, alkalmi árakban (Szt. László-téren Sas-palotában (volt Radó-féle helyiség) *Klein Vilmos* és *Társaság* cégnél.

x **Csokoládé Király Rákóczi-ut.** Főüzlet Kossuth-utca Sas palota. Aszódi cukorka és csokoládé különlegességei a legjobbak és legolcsóbbak. Cukorka szakértők tudomására adom, hogy Kugler Gerbeaud bonbonok üzletében bontva is kaphatók budapesti árakkal. Vigyázat fő üzletem Kossuth-utca Sas palota. ajánlom a cukorka vásárló közönségnek, nézze meg 5 nagy szép kirakataimat olcsó gyári árakkal. Cikkeimben sokan utánoznak. Egyideűleg ajánlom Aszódi 8 féle zamatu pörkölt kávéimat, mely ugy izre mint zamatra utánozhatatlan. Kávé pörköldém kora reggeltől késő estig a fogyasztó közönség rendelkezésére áll. Az új kávék, új teák megjöttek és valódi teakumok igazán olcsón *Telefon számok 635, 610*

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Gazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

Fogak és fogsorok úgy kauszukba mint aranyba fogtatva szépdiás nékű, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméséket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Varad, Bémer-tér (Enke Kávéház felett.)

**A legszebb
kézimunkák**

Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

Legszebb ajándék
orvosoknak és ügyvédeknek
egy zománcztábla.

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerda délután fél 6 órakor Virágfakadás és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkcesben; este 9 órakor Parasztszületés és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkcesben.

Csütörtök délután fél 6 órakor Virágfakadás és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkcesben; este 9 órakor Parasztszületés és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkcesben.

Péntek: Kis király (a címszerepben Medgyaszay Jenővel.)

Szombaton! Muzsikisleány.

Vasárnap délután: Muzsikirály; este Nemtudomka (Operette bemutató.)

A Psylander előadások.

Psylander Waldamár és társulata e hó 18. és 19-én, naponta két előadást tart a Szigligeti-színházban. Szerdán délután fél hét órakor az első, amelyet a Virágfakadás előz meg. Az esti kilenc órai előadásban a színház énekes ensembléje Mascagni operáját, a Parasztszületést játssza.

Ugyanez a rend a csütörtöki napon is.

Az első előadás mindkét napon este fél hét órakor, a második előadás esti kilenc órakor veszi kezdetét.

A négy előadásnak mindegyikére a pénztár más és más színű jegyeket bocsát ki, amelyeken betűkkel lesz jegyezve első, második, harmadik és negyedik előadás.

Igy tehát e hó 18-án esti fél hét órakor az első előadás, esti kilenc órakor pedig a második előadás jelzésű jegyek érvényesek.

E hó 19-én esti fél hét órakor a harmadik előadás, esti kilenc órakor pedig a negyedik előadás jelzésű jegyek lépnek érvénybe.

A színház igazgatósága felkéri a közönséget, hogy a fél hét órai előadásokon szíveskedjék pontosan megjelenni, épp úgy este kilenckor is és ne előbb, mert 9 óráig a színház takarítása és szellőztetése folyik az előadás után.

A jegyekről szíveskedjék a közönség a most már folyamatban lévő elővételben gondoskodni.

A Muzsikus leány. Pénteken este bájos zenéjű, kedves operettet hoz színre a Szigligeti Színház. A Muzsikus leányt, amelynek címszerepét ez alkalommal Kállay Jolán fogja játszani.

A nemtudomka. Megemlékeztünk már arról, hogy vasárnap este fényes sikerűnek ígérkező operette bemutató lesz a színházban Budapest egyik hamarosan népszerűvé vált operettjének a Nemtudomkának lesz a bemutatója, amelyre a legnagyobb ambícióval készül az ensemblé.

IRODALOM

A Zászlónk március 15-iki száma a nemzeti ujjászületés ünnepének hangjaival indul utjára. Nem sokszor megismételt, üres szöveggel, hanem magyar lélekben való igaz elmélyedéssel és a nemzeti ujjászületés munkájának őszinte megértésével vetíti a magyar diáklélek fehér vásznára nagy idők nagy emlékképeit. A befejezett „Ezüst flotta kincse” c. érdekes ifjúsági regény írója hasonlóan érdekes, magyar tárgyú regényét indítja meg. Koch Nándor az első magyar tengerkutató expedíció utjáról mint az expedíció tagja mesél Novellák, diák- és sporthumoreszkek következnének utána írásban és kacsagató képekben. A „Nyugat országain keresztül” írója a német romantika hazáján, a esodás legendájú Rajna völgyön vezet végig olvasóit. Ifjúsági dolgozatok, technikai és egyéb apróságok teszik változatosabb és gazdagabb az ifjúság legkedveltebb lapjának, a Zászlónknak márciusi lapjait. Megrendelhető: Budapest, VII. Damjanich-u. 50. sz. Előfizetési ára egész évre 2 K.

REPORTÁZ

A NAC Debrecenben. A NAC esapata ma Debrecenbe utazik, hogy első bajnoki mérkőzését megtartsa a DAC esapatával. A NAC a következő összeállításban megy át: Postarik—Raditz, Kőncsey—Jónás, Kain Robogó—Katona, Strasser, Kürschner, Busi Brán. A csapat meglehetősen tréning híjján veszi fel a küzdelmet, de azért bizonyára győzelemmel fog hazatérni. A mérkőzés a debreceni DKA. SE pályán lesz. A csapat este visszaérkezik Nagyváradra.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Felmentették Csuha Istvánt.

— Pavlik sapkája. —

A képviselőháznak 1912. évi június negyedik emlékezetes viharos ülésén az elnök intézkedésére Pavlik Ferenc rendőrfelügyelő vezetésével egy csapat rendőr vonult az ülésterembe, hogy a kitiltott képviselőket kivezesse. Ekkor történt, hogy Csuha István képviselő Pavlik Ferencet megütötte s lekapta fejéről a sapkát.

A büntető törvényszéken, mely Csuha Istvánt hatóság ellen való erőszakért vonta feleletre, a vádlott védője, Visontai Soma dr jogos védelemnek mondotta Csuha cselekedetét.

A törvényszék a védő okoskodását nem fogadta el, s Csuha Istvánt hatóság ellen való erőszakért hét napi fogházra ítélte.

A királyi tábla a védő álláspontjára helyezkedett, a mennyiben az első bíróság ítéletét megsemmisítette, s a törvényszék új eljárásra utasította.

Csuha István ügye a királyi tábla által kijelölt új alapon tegnap fordult meg másodszer a büntető törvényszék előtt.

A tárgyalás.

A tárgyalásra tizenhat tanút idéztek meg, köztük tíz képviselőt. Ezek: Eitner Zsigmond, Désy Zoltán, Palugyay Mária, Polónyi Géza, Zlinszky István, Szmeccsányi György, Ivánka Imre, Károlyi Mihály gróf, Huszár Károly és Polónyi Dezső.

Az ítélő-tanácsban Füzesséry Zoltán királyi táblabíró elnököl. Szavazóbírák: Székely Lajos és Thold István. A vádhatóságot Nagy Béla dr királyi ügyész képviseli. Csuha István vádlottat Visontai Soma dr védő.

Csuha István az általános kérdésekre elmondja, hogy Szobráncson született, 39 éves, nős, földbirtokos és országgyűlési képviselő, büntetve nem volt.

Az elnök konstataálja, hogy Palugyay Mária, Huszár Károly, Ivánka Imre és Désy Zoltán nem jelentek meg. Désy levélben jelentette az elnöknek, hogy beteg, egyúttal közölte, hogy mit tud az esetről.

Visontai Soma védő kérésére az elnök megidézte még tanúnak Bakonyi Samu országgyűlési képviselőt is.

Délig a tanukat hallgatták ki.

A tanúk közt Károlyi Mihály a következőket vallotta: Ugy emlékszem, hogy Justh Gyula körül nagy esoportosulás volt. Hallottam, hogy ki akarják vezetni. Oda siettem hozzá s akkor már Pavlik több rendőrrel előtte áll. Tiltakoztam a rendőrök beavatkozása ellen, mert én ezt törvényellenesnek tartottam. Láttam hogy az egyik rendőr hozzákapott a revolveréhez. Ugyanabban a pillanatban odaugrott Csuha s Pavlik fejére ütött. A tumultusban tisztán megfigyelni nem lehetett a dolgokat, de azt láttam, hogy egy rendőr a revolveréhez nyult, s hogy ezt egy másik rendőr leintette. Az volt az impresszióm, hogy az a rendőr ránk akar löni. Hiszen Csuha is azért ugrott oda. De ezt nem merem precize mondani.

Polónyi Dezső elmondja, hogy precize emlékszik minden momentumra.

— A dolog úgy történt, mondja a tanu, hogy a munkapárt a két öreget, már mint az édesatyámat és Justh Gyulát ki akarta vezetetni. Bevonult 50–60 rendőr s Pavlik Justh Gyula elé állt s kérte, hogy menjen ki. Közben kinos csend állott be, mert a rendőrök nem mozdultak. Pavlik végre oda-szótt a rendőreinek, hogy tegyék a kötelességüket. E közben történt, hogy egyik a revolveréhez nyult, olyan mozdulattal, mely terrorizmust fejezett ki.

— Szerencsétlen megőrült, szól rá egyik képviselőtársam. Ekkor történt, hogy Csuha hadonászva a padokon keresztül tört oda s ha jól emlékszem, még egy ellenzéki képviselőt is megütött.

Délután hozta meg a bíróság az ítéletét és Csuha Istvánt felmentette.

A megvádolt bíró.

Boros D. Péter gyantai bíró ellen különféle visszaélések miatt eljárást indított a közigazgatási hatóság és a bírót a főszoigabíró fel is függesztette állásából. Megtették ellene a feljelentést is sikkasztás címén. Az volt a vád ellene, hogy a kiszállásokért meg nem engedett 6 korona díjat szedett. Egy alkalommal pedig 72 fillér, azaz hetvenkettő fillért tulajdonított el a község pénzből. Egy talált, gazdátlan botot árvereztetett el a falu, abból folyt be a 72 fillér és ezt a pénzt sikkasztotta volna el bíró uram, aki különben vagonos ember.

Tegnap tárgyalta az ügyet a nagyvárad kir. törvényszék büntetőbirósága. A bíró tagadta a vád tárgyává tett bűncselekményeket és tanukkal bizonyította ártatlanságát. A bíróság Boros D. Péter bírót felmentette.

NYILTÉR

Reisz Miksa

butorgyára BÉKÉSCSABA NAGYVÁRAD,
Rákóczi-ut 14. szám.

Üzemünket tetemesen kibővítettük, ennek folytán elismert elsőrendű készítményeinket — minden versenyt kizáró olcsó árban szállíthatjuk.

TELEFON: 9—04. SZ.

TÁVIRÁTOK

Albánia.

Durazzó, márc. 17.

Albániában parlamentáris alkotmányról szó sincs. Ez még sok évig lehetetlenség. Belátja ezt még a legradikálisabb városi intelligencia is, amely már külföldi elmélettel van tele. Senki sem kíván már most alkotmányt.

Albániában még megvannak a hajthatatlan kiskirályok, a nagybirtokosok, akik Törökország szolgálatában igen jól érezték magukat és ezek nagyon nehezen tudnak alkalmazkodni az új időhöz, amely, ha nem is kíván mindjárt alkotmányt, de demokratizálást kíván.

Öngyilkos segédjegyző.

Budapest, márc. 17.

Balassa Ottó zalackai segédjegyző tegnap este a Ferenc József hid karfájára állott, föbelötte magát és belezuhant a Dunába, ahol nyomtalanul eltűnt.

Elégett két gyerek.

Budapest, márc. 17.

Ma reggel Teleki Jánosné a kispesti Nagy Lajos-körút végén lévő ürestelken kunyhójából vízért ment. A míg távol volt, a tüzhelyből szikra pattant ki és fölgyújtotta a kunyhót. A tűzben Telekiné két leánya, a négy és fél éves Verona és a másfél éves Amália megégett.

Mandasescu és Avram
a fogházban.

Bukarest, márc. 17.

Mandasescu és Avram legutóbb kérték a vádtanácsot, hogy ezer frank kaució ellenében helyezze őket szabadlábra. Kérelmüket ma visszautasították.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza áprilisra	— — —	12.39
Buza májusra	— — —	12.25
Buza októberre	— — —	11.15
Rozs áprilisra	— — —	9.48
Rozs októberre	— — —	8.55
Zab áprilisra	— — —	7.59
Zab októberre	— — —	7.68
Tengeri májusra	— — —	6.68

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	846.25
Osztrák hitelrészvény	—	638.—
4%-os koronajáradék	—	82.65
Osztr. magy. államv.	—	713.50
Jelzálogbank	— — —	444.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	513.—
Hazai bank	— — —	282.50
Magyar bank	— — —	535.25
Keresk. bank	— — —	3662.—
Rimamurányi	— — —	664.50
Salgótarjáni kőszén	— — —	726.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1062.—
Közuti vasut	— — —	630.50
Városi villamos	— — —	332.50
Adria	— — —	619.—
Atlantika	— — —	—.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRUGER ALADAR.

Műszaki harisnyakötőde
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfitiszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fuszéliket és női harisnyát a legdivatosabb, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejleéseket s javításokat, valamint zsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Márknál szerzi be.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes
pénztárszekrények (safe) bérbeadása
Ujonnán épült intézeti helyiségünkben létesített safe-deposit osztályunkban különféle nagyságu pénztárszekrények (safes) eseköltyű díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, ön maga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebb menő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár

Csemege-mézet

öt Kgrammos csinos postadobozokban 8 korona 50 fill.-ért bárhova bérmentve szállít utánvétellel

Balatonvidéki Méz kiviteli Vállalat Balatonfőkajár.

Főképviseelőnk Nagyvárad és vidékére BIRÓ JOZSEF ur, ki nagyobb rendeléseket a lehető legjutányosabb árban számítva felvesz.

101810. II. 1913.

Hirdetmény.

a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója alá tartozó jövedelmek bevallása tárgyában.

A magyar korona országai területén bel- és külföldiek által ipari, kereskedelmi, pénzforgalmi, szállítási s bármilyen más haszonhajtó célből nyerményre alakult vagy üzletben tartott s nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek üzleti jövedelmeik után, amennyiben ezek a bányaadóról szóló törvény határozmányai alá nem esnek, az 1875. évi XXIV. törvénycikkben meghatározott elvek és szabályok szerint adóznak.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek igazgatói vagy ügyvezetői a városi adóhivatalnál 1914. évi március 15—31. közötti időben benyújtandó üzleti jövedelem-bevalláshoz a részvények utáni osztalékok, illetőleg kamatok felosztására és kifizetésére vonatkozó közgyűlési határozatnak szabályszerűen hitelesített kivonatát s a vállalat, egylet jövedelmi mérlegét (nyereség-és veszteség-számláját) csatolni iartoznak. Ha a jövedelemmerlegben más közlegekben levő fióközletek jövedelmei is befoglaltatnak, e körülmény a fióközletre eső jövedelemnek kitüntetéssel a bevallási iven megjegyzendő.

Az adóalap helyes megállapítása céljából a valomáshoz csatolandó még:

1. a vállalat tulajdonát képező állampapírok vagy egyéb adómentes értékpapírok jegyzébe;
2. az üzleti költségek részletes kimutatása;
3. a közgyűlési határozatnak, a behajthatatlan követelések törlesztésére vonatkozó kivonata.

Mindazok a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek, melyeknek igazgatóságai a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója alá tartozó jövedelemforrásokat az államkincstár megrövidítésére irányított szándékból akár szóval, akár írásban valótlanul mondják be vagy eltitkolják, avagy hamis vallomást adnak, az adótárgynak egészben vagy részben történt eltitkolásával elkövetett jövedéki kihágás miatt az 1909. évi XI. t.-cikk 93. (azaz 1913. 50,000 sz. hiv. összeállítás 201.) §-a értelmében büntetettnek.

Kelt Nagyváradon, 1913 október hó.

M. kir. Pénzügyigazgatóság.

A legmegbízhatóbb

Répa- és fűmagvak

özv. Kádár Jánosné

üzletében, Rákóczi-ut 1. sz. alatt szerzethetők be

fűszer és csemegeárak

elsőrendű beszerzési forrása.

Hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi március hó 12-ik napján tartott közgyűlésében 109-5217/1914 kgy. szám alatti hozott véghatározatával a munkanélküliek segélyezésére újabb 10000 Tizezer koronát szavazott meg s ezen összeget a városi tanács rendelkezésére bocsátotta azzal a kikötéssel, hogy a segélyezési eljárásnál a már bevált rendszer alkalmaztassék, s a segély lehetőleg természetben (élelmi cikkekben) nyújtassék.

Ezen határozat végrehajtása céljából a városi tanács a következő tudnivalókat teszi közhirrre:

Ezen rendkívüli segélyben való részesítést általában véve kérhetik azon ipari és kereskedelmi alkalmazottak, kik az 1907 évi XIX t. cz. értelmében betegség és baleset ellen való biztosítás kötelezettsége alá esnek, a kik saját hibájukon kívül lettek munkanélküliekké, munkabírók és annak ellenére, hogy munkát keresnek megfelelő újabb alkalmazást nem találtak.

Kizártnak ezen segélyből azok a munkanélküliek:

1. a kik állandóan munkaképtelenek (rokantak).
2. a kik sztrájk vagy kizárás tartama alatti munkanélküliek.
3. akik még betegpénztári segélyt kapnak a segély tartama alatt.
4. akik a város által segélyezett szegények közé tartoznak.

5. akik nem tudják igazolni, hogy a segély kérs napját megelőzőleg legalább 4. hét óta vannak munkanélküli.

Felhivtnak mindazok a kik a fentiek szerint a segélyre igényt tarthatnak s azt igénybe venni óhajtják, hogy az 1914 évi március 17-től (kedd) bezárólag március 25 ig (Szerda) terjedő idő alatt jelentkezzenek, és pedig azok a kik a folyó évi február hóban ki osztott 15000 korona munkanélkülségi segélyből már részesedtek s a kik még most is munkanélküliek, a fent kitért határidőben munkakönyvüket magukkal hozva jelentkezzenek a városi tanács korházi és illetőségi ügyosztályánál (Városháza II. em. 27. sz. ajtó) a következő sorrendben:

Márc. hó	17-én az A. és B	kezdőbetűsők
"	" 18-án a C. D és E.	" "
"	" 19-én az F. G és H.	" "
"	" 20-án az I. J és K.	" "
"	" 21-én az L. M. és N.	" "
"	" 23-án az O. P. R. és S.	" "
"	" 24-én az Sz. T. és U.	" "
"	" 25-én a V. és Z.	" "

Azok a kik a folyó évi február hóban kiosztott segélyért nem folyamodtak, abból nem részesedtek de a kik a fentebbi feltételek szerint a segélyre igényt tarthatnak, a következő módon járjanak el.

A munkás szervezetekhez tartozó munkanélküliek a fent írt határ idő alatt jelentkezzenek az illetőszakszervezetnél, hol a nyomtatott kérvény mintát megkapják a mit saját kezűleg kitöltve vagy legalább aláírva a szakszervezet vezetőségének átadják.

A szakszervezetekhez nem tartozó munkanélküliek munkakönyvükkel együtt a kérvény minta kitöltése végett a fent írt napokon délelőtti hivatalos órákban jelentkezzenek a városi tanács korházi és illetőségi ügyosztályánál (Városháza II. em. 27. sz. ajtó).

A kijelölt határidőn túl beadott kérvények nem vehetők figyelembe figyelemzeti továbbá a tanács a folyamodókat, hogy az átveendő kérvény minta rovatait saját érdekben csakis az igazságnak megfelelő pontos adatokkal töltsék ki, mert ezen adatok va ódiságát a tanács hivatalosan ellenőriztetni fogja. Akik az adatok helyességét okmányokkal tudják igazolni, azokat a saját érdekükben mellékeljék.

A jelzett határidőig beérkezett kérvényeket az ezen célra kiküldött bizottság fogja átvizsgálni s a segélyezés módjára és összegére nézve javaslatot tesz a tanácsnak a mely a kiosztás iránt a legrövidebb időn belül intézkedni fog.

A tanács az iránti határozatáról, hogy a folyamodó részesül e segélyben és ha igen mi módon, azt hol, mikor és miként veheti fel, az illetőt bejelentett lakására rövid uton értesíteni fogja.

Nagyvárad, 1914 március 14-én.

A városi tanács.

Rosenberg Izsó

műkö-, márványmozaiklap- és cement-
áru-gyáros beton és vasbeton vállalkozó
Nagyvárad, Kolozsvári-u. 48. sz.
Telefon 67. sz. Telefon 67. sz.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőimet
tiszteltteljesen értesíteni, miszerint

**műkö-, márványmozaiklap
és cementárugyáramat**

villanyerőre berendeztem és a legújabb
technikai gépekkel felszerelve üzembe hoztam. Azon céltól vezettetve, hogy tisztelt vevőimnek a gyárban módot nyujtsak szükségleteiket személyesen kiválaszthatni, egész gyári és kereskedelmi üzemet központosítottam és ennélfogva

központi irodámat is

Kolozsvári-utca 48. szám alatt

létező gyártelepemre helyeztem át. Gyári
üzemem és építési anyag raktáram nagymérvű kibővítése által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy bármilyen és bármilyen mennyiségű építési anyagokkal azonnal és jutányosan szolgálhatok. Hogy azonban tisztelt vevőim kisebb szükségletüket a város központján is beszerezhessék, jelenleg is már fennálló **fiókiintézetemet a Kereskedelmi Csarnok Nagypiac-téri palotájában ezután is fenntartom.**

Eladó

1 kazal lucerna

a várostól 10 percrenyire.

Czim: a kiadóhivatalban.

Uj dolog.

Oltott zsákmész

poralakban.

**Szuperfoszfát Mútrágya legolcsóbb
Fedéllemez, Cement** arban.

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagypiac-tér 1.

Telefon 9-69.

A jó bornak

nem kell ezégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját terméshő bora, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonnesek naponta fejeztetnek.**

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

6761—1914 sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminiszter Ur 7523 -1913 eln. rendelete alapján közhirrre teszem, hogy a tengerész altisztek kiképzésére eddig a sebencői hajó-suhanc iskola szolgált. A cs. és kir. Hadügyminiszter ur ezen hajósuhanckiskolát tengerészaltiszti iskolává alakította át.

Mindazok a hajósuhanckok, akik ezt az iskolát legalább elégséges eredménnyel elvégzik, az iskolát már mint altisztek hagyják el s ez által már korai ifjúságokban olyan testület tagjaivá lesznek, amely különös gondoskodás tárgyát képezi. Tekintettel a rendelkezésre álló anyagi eszközökre és egyéb kedvezményekre, ezek a fiatal emberek biztos jövőnek néznek elébe, amely körülmény különösen a jelen időben, amikor a biztos életpályáért folyó küzdelem mindig nehezebbé válik — különös fontossággal bír.

Mindazok a 14—16 éves ifjak, kik ezen hajó-suhanc, illetve tengerészaltiszti iskolába magukat felvétetni óhajtják a katonai ügyosztályánál (Városháza II. emelet 31. számú szoba) bővebb felvilágosítást nyernek.

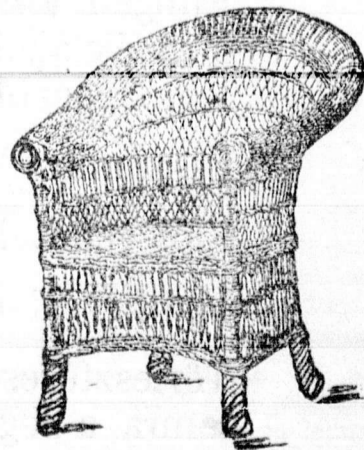
Nagyvárad, 1914. március hó 12.

Eleméry Ferenc
katonai ügyi tanácsnok.

Simon Lajos

kosárfonodája

Vizvezeték-utca 37. szám a'att.

Utazó
és ruhás

kosarak

raktáron
vannak.

ELVÁLLAL: mindennemű ezen szakmába vágó munkát fennott butorokat bármiféle kivitelben méltányos árakban számítok.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
 férfi zokni " 28 " zokniig
 gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérneműek zsebkendők, ridikulók pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klópli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvét, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
 Rákóczi-ut 14.

Husvétii parfümök 20 fillértől a legfinomabbig.

Dusafalva községben
 mintegy 300 kis hold

legelő

bérbeadó. Értekezhetni: a

Polgári Takarékpénztár r. t.-nál
 Nagyváradon. Telefon 11-95. sz.

Ha nincs megelegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

FÁBIÁN J.

törvényszékiileg bejegyzett cég
 épület- és bútortasztalos

Nagyvárad, Pereces-utca 9. szám.

Elvállal minden ezen szakmába vágó munkákat szakszerű és pontos kivitelben, úgy helyben, mint vidéken. Költségtetés díjtalanul. Szíves pártfogást kér

Fábián J., asztalos.

Hirdetmény.

Értesítjük a t. jégfogyasztó közönséget, hogy Székely Ferencz a városi jéggyár üzletvezetője a város szolgálatából kilépett és helyette Nagyvárad város közönsége Vermes Mórt alkalmazta.

Telefon szám: 651. Telefon szám: 651.

Van szerencsénk a t. jégfogyasztó közönséget értesíteni, hogy rendes nyári üzletünket megkezdtük és házhoz szállítunk tiszta vízvezetési vízből készült kristálytisza müjeget.

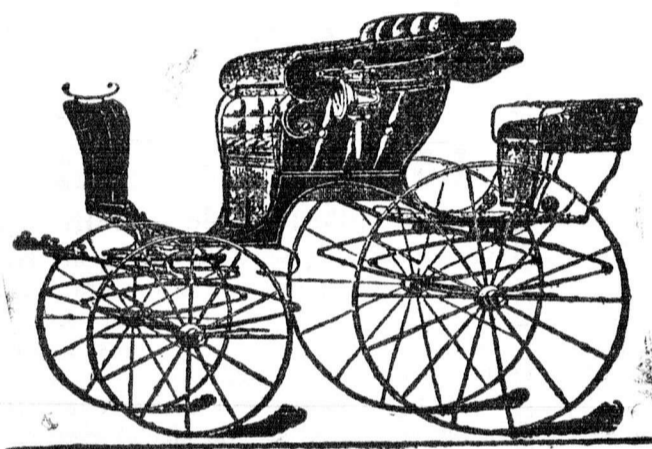
Havi bérletrendszerre előfizetéseket elfogadunk napi egész táblára és napi fél táblára.

Nagyban való vételnél kedvezményesen áron szállítjuk a jeget a megrendelés helyére.

Egyszerű telefon felhívásra azonnal szállítjuk higiénikus kocsijainkon a megrendelt müjeget.

Tömeges megrendelést kér

Nagyvárad város jéggyára.

Standary György

kocsigyáros, volt es.
 és kir. gyógykovács,

Lakatos-utca 10. szám.

Telefon: 866

Kész új kocsik és átalakítottak mindig nagy választékban kaphatók. Kivánatra rajzok után is készítenek a legmodernebb kivitelben.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6-ik szám.

Részvénytőke 4.000.000 korona

Tartalékok 915.000 korona

Elfogad **betéteket** könyvecskékre, folyó (cheque) számlára és azokat a mindenkori pénzvviszonyoknak megfelelő legmagasabb kamattal mellett (naptól-napig) gyümölcsözteti.

Leszámitol **váltókat**.

Előlegeket nyújt **értékpapirokra**.

Építkezési és jelzálogkölsönöket engedélyez.

Törlesztéses-jelzálogkölsönöket nyújt 10—50 évi időtartamra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat, beváltja a ki-sorsolt címleteket és szelvényeket díjmentesen.

Foglalkozik továbbá a bankszakma összes ágaival.